

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, ח' ניסן תשפ"א

מסכת פסחים ק"כ-שקלים ו' • תרומות י', א' - י', ז'

גליון מס' 1139

השבוע בגליון

- צרכי הרבים של יעקב אבינו ורבי שמעון בר יוחאי
- קריאת פרשת שקלים בזמן המקדש ובזמן הזה
- תקנת הקריאה בתורה - לאחר החורבן
- דינה של קהילה ששכחה לקרוא פרשת שקלים

הוצאת ספר קודש - צרכי הרבים

- הקדמה למסכת שקלים
- מצוות מחצית השקל
- גיל החיוב במצווה
- מדוע עוסקים באדר בצרכי הרבים?

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

צנון ודבש

הוא שדכן.
מקצועי.

כנגד כל שידוך שעשה יש לו שבעה עשר סיפורים ומעשיות על שידוכים אחרים מימים עברו. אחד הסיפורים חביב עליו במיוחד והוא משמיע אותו בהזדמנויות שונות, מפני שלדעתו הוא עשוי לחזק את המחוזקים ולהעניק מבט אמיתי על החיים. לאחרונה הוא החל להשתתף בשיעורי הדף היומי, ומשם התגלגל הסיפור חיש מהר עדינו.

היה זה לפני כמאתיים שנה.

מעשה בחור מיישבת ואלאזין המעטירה אשר ניגש אל רבו, הגאון רבי חיים מואלאזין זצ"ל, תלמידו של הגאון מוילנא זצ"ל, ושאלתו בפיו.

--- מסכת שקלים ---

הקדמה למסכת שקלים

לומדי הדף היומי העוברים עתה ממסכת פסחים אל מסכת שקלים, עוברים למעשה מן התלמוד הבבלי אל... התלמוד הירושלמי. למסכת זו לא נתחבר תלמוד בבלי, אולם נתחבר עליה תלמוד ירושלמי. למסכת נוספות נתחבר תלמוד ירושלמי בלבד, כמו מסכתות סדר זרעים [מלבד מסכת ברכות], אולם הן לא נדפסו בסט כרכי התלמוד הבבלי. שונה היא מסכת שקלים, שמשום-מה נכללה תמיד, עם התלמוד הירושלמי שעליה, בין כרכי התלמוד הבבלי, ולפיכך זכתה להיכנס לסדר הדף היומי. לומדי הדף יעסקו, איפוא, בעשרים ואחד הימים הבאים, בתלמודה של ארץ ישראל, שיש לו מטבעות לשון ייחודיות והוא מכיל שמות חכמים השונים בחלקם מאלה שבתלמוד הבבלי. אין על מסכת זו, לא פירושו של רש"י ולא של בעלי התוספות כמו גם פירושי הראשונים הרווחים בשאר המסכתות, אולם נתחברו עליה כמה פירושים מאוחרים, כמו "קרבן העדה" לרבי דוד מדעסוי, "פני משה" ו"תקלין חדתי" לרבי ישראל משקלוב תלמיד הגר"א, בעל "פאת השולחן", ו"פני זקן" - לאדמו"ר הזקן מקמארנא זצ"ל.

המסכת כשמה, "שקלים", עוסקת ביסודה במצוות נתינת שקלים לבית המקדש מדי שנה ובייעודם. מצוות עשה מן התורה על כל זכר לתת מחצית השקל לבית המקדש, מידי שנה בשנה. מנתינות אלה הופרשו מטבעות בהם השתמשו לרכישת קרבנות הציבור - הפרשה זו מכונה "תרומת הלשכה". במותר השקלים השתמשו לצרכים אחרים של בית המקדש.

לעילוי נשמת

מרת עו"ד **טובה גיטא אדורם** ע"ה
בת הרב דב בער והרבנית חיה שרה אליעזרוב זצ"ל
נלב"ע י"ג ניסן תש"פ **תנצב"ה**
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **חנה שנור** ע"ה
בת הר"ר חיים יעקב ז"ל
נלב"ע י"א בניסן תשכ"ח
תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **אבי שנור** ה"ו ומשפ' שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **זיסל (סרין) רובנר** ע"ה
בת הרה"ח ר' משה ז"ל
נלב"ע ח' בניסן תשנ"ט
תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה
הר"ר **דוד רובנר** ומשפ' שיחיו - פ"ת

צעילוי נשמת

מרת **יענטה יהודית לינצר** ע"ה
ב"ר חיים אשר אנשיל זאב ז"ל
נלב"ע י"ג בניסן תשנ"ה
תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **שמואל לינצר** ומשפ' שיחיו - פ"ת

לעילוי נשמת האישה האצילית והיקרה, בת קדושים ועצומים

מרת **אסתר אלטא פייגא ציפורה נס** ע"ה
בת האדמו"ר רבי שלום ספרין צוק"ל מקאמרנא, נכדת האדמו"ר רבי ישראל פרלוב (הינוקא) מקרלין סטולין
נלב"ע י"ב ניסן תשע"ט **תנצב"ה**

הונצחה ע"י בנה ידידנו **שלמה נס** שיחיו - גבעת שמואל

הפרק הראשון במסכתנו עוסק בחובת נתינת השקלים ובדרכי גבייתם, וכן בחובת נתינת ה"קלבון" שניתן עם מחצית השקל. הפרק השני מוסיף לדון בפרטים שונים בחובת הנתינה, ואגב כך בדיני עודף מכסף שהוקדש לשקלים, קרבנות וכדומה. אופן תרומת השקלים נידון בפרק השלישי, ושימושיהם של השקלים - בפרק הרביעי, יחד עם דיני הקדשות שונים.

הפרקים הבאים עוסקים בעניינים שונים של המקדש ושל ההקדש. פרק ה' סוקר את הממונים במקדש ואת דרכי קניית קרבנות היחיד; פרק ו' - עוסק בשופרות, הלא הן הקופות שהיו במקדש, בשולחנות ובהשתחויות שהיו במקדש, וכן בפרטים שונים בהתחייבויות לצורך קרבנות, ופרק ז' - בדיני בהמה, מעות או בשר שנמצאו בירושלים, וכן גם פרטים שונים בהקדשות. פרק ח', הפרק החותם את המסכת, ממשיך בענייני מציאות השייכות למקדש וקדשיו - כלים שנמצאו, הטמאים הם אם טהורים, ואגבם - דיני טומאה נוספים השייכים למקדש וקדשיו.

מסכתנו, מסכת שקלים, נקבעה בסדר המשניות מיד לאחר מסכת פסחים, קודם שסדר מועד עובר לעסוק בענייני המועדים (יומא, סוכה, וכו'), שכן, נתינת השקלים מוזכרת בתורה (בפרשת כי תשא) אחר מצוות הפסח (בפרשת בא), קודם מצוות המועדים (בפרשת אמור), כך דעתו של הרמב"ם (בהקדמתו לפירוש המשנה). רב שרירא גאון נתן טעם פשוט יותר: ענייני השקלים נעשו בחודש אדר, ומן התרומה החדשה הקריבו קרבנות כבר מתחילת חודש ניסן; לפיכך שייכת שקלים לפסחים ונסמכה לה (הקדמת התוי"ט) [עם זאת, ראוי לציין, כי ב"תלמוד ירושלמי" נדפסה מסכת שקלים אחרי מסכת יומא, אולם בכל המשניות הסדר הוא כמובא לעיל מדברי רבותינו הראשונים].

מצוות מחצית השקל

מסכת שקלים עוסקת במצוות מחצית השקל, ועם פתיחת לימוד המסכת, ראוי לציין כמה ידיעות בסיסיות על מצווה זו.

הרמב"ם (ספר המצוות עשה קע"א) ואחריו ספר החינוך (מצווה ק"ה), מנו את מצוות מחצית השקל במניין המצוות. הרמב"ם מציין כמקור לציווי לדורות, את הפסוק "ונתנו איש כפר נפשו לה... זה יתנו... מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל". ברם, ר"ש סיריליאו (בהקדמה לפירושו לשקלים) טוען, כי פסוק זה אינו אלא ציווי כיצד לנהוג בעת מניין בני ישראל ואינו ציווי על מצוות מחצית השקל. לדעתו ציווי מחצית השקל לדורות נאמר בפרשת תרומה, "מאת כל איש אשר ידבנו לבו, תקחו את תרומתי".

אחדים ממוני המצוות, לא מנו את מצוות מחצית השקל, וכנראה לדעתם מצווה זו היא חלק ממצוות הקרבת קרבנות ציבור ואינה מצווה הנמנית בפני עצמה.

לדעת הגר"א זצ"ל (אדרת אליהו, ריש פרשת כי תשא), מצוות מחצית השקל לדורות התקבלה מ"הלכה למשה מסיני", ואין לה מקור מפורש מן התורה, ואפשר שלפיכך חלק ממוני המצוות לא מנאוה.

גיל החיוב במצווה: לדעת הרמב"ם והרמב"ן (משמעות הרמב"ם שקלים פ"א ה"ז, רמב"ן שמות ל"ב בסוף דבריו), החיוב במצוות מחצית השקל הוא מגיל מצוות ואילך. אולם, לדעת רבים מן הראשונים (רש"י, רא"ש, חינוך מצוה קה, רע"ב שקלים פ"א מ"ג ועוד - ראה "שקל הקודש" פ"א ס"ק מ"ח) - מגיל עשרים בלבד. לאור שיטתם פסק הרמ"א (שו"ע סי' תרצד סעיף א, ועיין מג"א שם), כי מנהג "זכר למחצית השקל" נוהג מגיל עשרים.

לדעת רש"י (שמות ל"ט), הגיל אינו נקבע לפי יום ההולדת, אלא בראש השנה הקודם לו. כלומר, מי אשר היה בן עשרים בתחילת השנה, חייב במחצית השקל.

לדעות מסוימות, מדרבנן חל חיוב מחצית השקל קודם זמן חיוב התורה (הן לדעת הרמב"ם - קרית ספר על הרמב"ם שם, והר"ש סיריליאו בפרק א' הלכה ג', והן לדעת הי"א בתקלין חדתין שם).

זמן חיוב המצווה: מצוות מחצית השקל תקפה כל עוד בית המקדש עומד על מכוננו. עתה, בעוונותינו הרבים, בטלה מצווה זו, שהרי מטרת המצווה לרכוש קרבנות בשקלים (שקלים פ"ח ה"ד, ורמב"ם פ"א ה"ה), ועוד, שנאמר (שמות ל"ט), "ולקחת את כסף הכפורים ונתת אותו על עבודת אהל מועד" - בזמן שעבודת אהל מועד נוהגת, נותנים את השקלים (סמ"ג מ"ע מ"ה).

מצוות מחצית השקל קצובה: אמרה תורה "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט", מכאן שעל כל הציבור לתת תרומה זהה בערכה [אולם, קיימת דעה אחת בראשונים, כי הפסוק מתייחס לתרומת האדנים לבדה, ובתרומת השקלים לא קיימת הגבלה זו מדין תורה, אמנם מדרבנן, גם לדעה זו נראה שאסור, עיין שקל הקודש, פ"א ה"א, ס"ק א', ובציון ההלכה אות ג].

עומד הוא בפני פרשת דרכים. שתי הצעות שידוכים לפניו. שתיהן יראות שמים, חפצות בבעל שישקוד על התורה ועל העבודה, אך ה"שווער"...

אביה של אחת מהן, קובע עיתים לתורה, מקפיד ללמוד מידי יום בתורה הקדושה, והאחר... אומר שעוד לא הגיע לכך...

דא עקא, שבאמתחתו של הלה צרור מזומנים המובטח לחתנו העתידי, אשר יש בו כדי להבטיח פרנסה בשפע לשנים רבות וארוכות, ואני, שח הבחור, מתפתה להשתדך עם בתו, כדי שלא יטרדוני בעיות הפרנסה ואוכל לשבת במנוחה על התורה ועל העבודה. מה גם, שהוא הבטיחני מהימנה, כי העובדה שאינו לומד אפילו אות, לא תשפיע חלילה על מהלך חייו. הוא עצמו יעמוד על כך!

הישיר רבי חיים מואלאזין זצ"ל מבט בעיני תלמידו ואמר: אם כבר בענייני שידוכים עסקיני, הבה אספר לך על שידוך מעניין.

התיישבו השניים, ושאל רבי חיים את תלמידו: האכלת מימין מרקחת צנון? התלמיד אישר את הדברים, תוך שהוא תמה בינו לבין עצמו, מה לשידוכו ולמרקחת צנון, שרווחה ביניהם, עת עקרות הבית נהגו לרקוח צנון ודבש יחד ולהגישם כמעדן מלכים.

המשיך רבי חיים: כלום נתת פעם דעתך, כיצד זה נרקם השידוך המוזר בין הצנון לבין הדבש? אם לאו, הטה אזנך ושמע.

הצנון, הרי הוא קשה, קשוח, טעמו חריף, אך טיפס אינו. הוא ידע אל נכון, כי בעיני אנשים רבים הוא אינו מן המאכלים האהודים ביותר, בלשון המעטה. ביקש, איפוא, הצנון לשדרג את מעמדו, וישלח

משנת הדף
עם פניי השוקי חמד

ברכת גדולי ישראל

**גומרים ש"ס
ב-5 דקות ליום,
זוכים בשפע גדול**

רבינו... אישור הניחא... ל"ט ה'תשס"ט... חיי וקיי... ישיבאל

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מרן שר התורה מרן ראש הישיבה
הגר"ח קנייבסקי שליט"א הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינם התקשר עכשיו: 3764

אל הדבש לאמר: "הצטרף אלי. נתגורר יחד, ומחלקך יהא חלקי".

ויען הדבש: מה לי ולך? אם השמאל - ואימינה. ואם הימין - ואשמאילה. אני מתוק - אתה מר. אני זך ושקוף - אתה קליפתך כהה!

וישב השליח אל הצנון ופניו חפות ויאמר: צדקו דבריו מדבריך. הוא ניצור מצוף הפרחים הגדלים באוויר הצח, ואתה גדל באדמה, מוקף עפר רימה ותולעה. הוא צלול ומתוק ואתה...

ויען הצנון ויאמר: אכן, מלכתחילה ידעתי כי זו תהיה תשובתו. אמור נא לו, כי הנני מוכן לעשות הכל כדי להפיס את דעתו.

אם מבקש הוא כי אשיל את עורי מעלי - אשיל. אם חפץ הוא להכהות את חריפותי על ידי השהיית לילה שלם ללא קליפתי - יכהה. אם רוצה הוא שיפוררוני ויכתשוני - יהי כן. אם ברצונו להרתיחני במים כדי לשבר את קשיות ערפי - ירתיח. הנה, אחר כך, אהיה אף אנכי, רך, לבן ונימוח...

וישב השליח אל הדבש, אשר נכמרו רחמיו נוכח כניעתו המלאה ותחנוניו של הצנון ויאות להסתופף עמו בתבשיל אחד, ויקום שידוך הצנון עם הדבש.

בשמחת אירוסיהם הסבו כל גדולי העם, ויגישו לפניהם... מרקחת צנון ודבש, אלא מה? מיד התפתח דיון בין המסובים איזו ברכה ראוי לברך על מרקחת זו. מחד גיסא, הדבש נתן בה את טעמו, מאידך גיסא, הצנון... אי אפשר להתעלם ממנו. לבסוף נמנו וגמרו לברך בקול גדול: "ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם... בורא פרי האדמה". ככלות הכל, הצנון הוא העיקר והדבש הוא הטפל. אי אפשר להשתנות לחלוטין אם לא משתנים באמת. **ההבנת** יקירי את המשל? שאל רבי חיים.

לדעת הרמב"ם (הלכות שקלים פרק א' הלכה ה') חיוב מחצית השקל לדורות, ערכו כחצי המטבע היוצא במדינה אף אם גדול הוא משקל הקדש, ומסתבר שהדבר נקבע על פי המטבע היוצא בירושלים (שקל הקודש, שם, בביה"ל ס"ד"ה ומחצית). אולם, דעת הראב"ד וראשונים נוספים, שערכו קבוע, ואינו תלוי במטבע היוצא (ראה שקל הקודש שם ס"ק מ"ב).

לדעת הכל לעולם אין לפחות ממחצית השקל, כפי שמביא הירושלמי (פרק ב' הלכה ג) את דברי נחמיה (נחמיה י' לג) ובית דינו: "והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלשית השקל בשנה לעבדת בית אלוהינו", היינו, העמדנו את דין התורה על תילו, שאין לפחות בשום אופן ממחצית השקל.

דף ב/א באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים ובחמשה עשר בו קורין את המגילה...

מדוע עוסקים באדר בצרכי הרבים?

במשנה הראשונה במסכת שקלים אנו לומדים על כך, שחודש אדר יועד לענייני הציבור: "ומתקנין את הדרכים, ואת הרחובות, ואף מקוואות המים ועושים כל צרכי הרבים ומציינים את הקברות ויוצאין אף על הכלאים". השאלה המתבקשת היא, מדוע נבחר חודש אדר דווקא למטרות אלו? הא ניחא ההשמעה על השקלים ועל הכלאים, שזהו זמנם, אך יתר העניינים שטיפלו בהם, מדוע נקבעו לחודש אדר דווקא?

ובכן, במהדורת "המאור המבואר" למסכת שקלים, שבהוצאת "מאורות הדף היומי", ביארנו מדוע הזמן המתאים ביותר לכל המטלות הללו הוא דווקא חודש אדר. עם זאת, תמה הרש"ש, הלמאי נקבעה הכרזת השקלים וההכרזה על עקירת הכלאים מן השדות, בט"ו באדר, ביום הפורים של הערים המוקפות חומה, העמוס בלאו הכי?

הגאון רבי שלמה הכהן מוילנא, בעל חשק שלמה, כותב בספרו בניין שלמה (סי' נ"ה) ביאור נפלא על דרך הדרוש, והוא מפרש סיבה נוספת לכך שחכמים קבעו את חודש אדר כמועד למילוי צרכי הרבים, ויסוד הדבר בדברי אגדה שהועלו על ידי חכמי התלמוד במסכת שבת והובאו בפוסקים, כלהלן.

במסכת שבת (לג/ב) מספרת הגמרא, כי לאחר צאתו משהות ארוכה במערה, אמר רבי שמעון בר יוחאי, הואיל והתרחש לי נס, אתקין דבר מה לצרכי הרבים, והוא אכן סייע לבני העיר לברר אם מקום מסויים מותר להליכת כהנים ואין בו חשש קברים. הגמרא מוסיפה, כי רשב"י למד הנהגה זו מיעקב אבינו ע"ה, אשר תיקן מרחצאות ושווקים, והתקין צורות מטבע לטובת הציבור [עיי"ש בגמרא ג' דעות], לאחר שחזר שלם מחרן.

הוצאת ספר קודש - צרכי הרבים: הנהגה זו הובאה להלכה, כי מי שנעשה לו נס, יתקן צרכי הרבים בעירו ו"טוב וראוי לנהוג כן" (מגן אברהם סי' ר"ח ס"ק ב' והמשנה ברורה שם סוף ס"ק ל"ב). מעניין לציין, כי בספר חסידים כתב (הובא בכף החיים שם ס"ק ו'), כי צרכי רבים נחשב גם הוצאת ספר קודש שהרבים צריכים לו כדי להאיר את עיניהם וללמדם תורה.

נראה, איפוא, כותב רבי שלמה הכהן, כי גם כאשר נעשה נס לציבור, חובה על הציבור לעסוק בצרכי הרבים. והנה בחודש אדר נעשה נס פורים, בו נגאלו ישראל ממוות בטוח. לפיכך נקבע חודש אדר כמתאים ביותר לעסוק בצרכי ציבור. ביאור זה שופך אור גם על תמיהה נוספת: משנתנו מונה את קריאת המגילה בט"ו באדר, כחלק מתפקידי בית הדין, מה כוונת הדבר? ברם, עתה מובן היטב, כי המשנה חפצה להשמיענו ולהודיענו, שבאותו יום עצמו יש לעסוק בצרכי הרבים, שביום זה נעשה נס הפורים, אשר מחמתו נקבע החודש כמועד לעיסוק בצרכי הרבים.

צרכי הרבים של יעקב אבינו ורבי שמעון בר יוחאי: נשים נא לב, ממשיך רבי שלמה, כי צרכי הרבים שבמשנתנו, הם הנושאים בהם עסקו יעקב אבינו ע"ה ורשב"י. יעקב עסק בצורות מטבע, ואנו בשקלים. יעקב עסק גם בשווקים ומרחצאות, וגם בית דין דואג לנקיון המקוואות. רשב"י עסק בטהרת כהנים ובירור מקומות טומאה, ובית דין מציינים את מקומות המתים הקבורים, כדי שלא ייטמאו הכהנים.

דף ב/א באחד באדר משמיעין על השקלים

קריאת פרשת שקלים בזמן המקדש ובזמן הזה

בכל שנה אנו קוראים את פרשת שקלים בפתחו של חודש אדר. מה טיבה של קריאה זו, האם היא משמרת את תקנתם העתיקה של חכמינו ז"ל, כי "באחד באדר משמיעין על השקלים" - בא' באדר מכריזים בכל ערי ישראל - כי יש לקיים מצוות מחצית השקל? על כך, ועוד - במאמר שלפנינו.

"אחת לפני
השיעור ואחת
אחרי"

גם הר"ד ישראל, מגיד שיעור
מירושלים לא מוותר.

2 משניות ביום וכל היום
נראה אחרת.

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם

מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

הדף היומי

פסחים ק"כ-שקלים ו'

ח' - י"ד ניסן

בזמן שהמקדש היה קיים, היה הכרוז יוצא בא' באדר בכל ריכוזי ישראל, להזכיר ולזרז על הבאת השקלים לבית המקדש, שכן, החל מא' בניסן חדלו להשתמש בשקלים שנתרמו בשנה שעברה, ויש לתרום מחצית השקל עבור שנת השקלים המתחדשת. במסכת מגילה (כ"ט א) מבואר, כי כמו כן תקנו חכמים לקרוא בפרשת שקלים בתחילת חודש אדר, והגמרא מסבירה כי תקנה זו מקבילה לתקנת ההכרזה על מצוות מחצית השקל.

ישאל השואל, אם הכרזה - מדוע קריאה בתורה, ואם קריאה בתורה - מדוע הכרזה? לשם מה נועדה כפילות זו.

ההכרזה - להזכיר, הקריאה - ללמד: שאלה זו הועלתה על ידי בעל חשק שלמה (בסוגיינתו, בהוצאת עוז והדר) המבאר, כי ההכרזה נועדה לאותן עיירות שלא היה בהן מניין יהודים לקריאת התורה. ואילו בהכרזה לבדה אין ד', מפני שרבים עלולים שלא לשמעה, בנסיבות שונות, ולשם כך נדרשו שתי פעולות אלו, המשלימות זו את זו. טעם מעניין נוסף הוא כותב, כי ההכרזה נועדה לזרז את העם ולהזכיר לו את המצווה, והקריאה בתורה נועדה ללמד את הלכות המצווה, כמה יש לשקול ומי חייב בה.

תקנת הקריאה בתורה - לאחר החורבן: הגאון בעל חשק שלמה מוסיף וכותב בספרו בניין שלמה (סי' נ"ד), ומעלה אפשרות כי בזמן המקדש לא קראו פרשת שקלים, ותקנה זו נתקנה לאחר החורבן, כדי שתחשב הקריאה כהבאת השקלים, ויהיה זכרון לפני ה' לכפר על נפשותינו [עיי"ש מה שהביא בשם אחיו הגאון ז"ל בדרך הדרוש], ואילו הגמרא במסכת מגילה מתכוונת לכך, שכפי שבזמן המקדש הכריזו באחד באדר על השקלים, כך לאחר החורבן תקנו לקרוא בתורה זכר לכך.

כדברים הללו אנו מוצאים גם בספרי הפוסקים. בעל הלבוש כותב: "ואנו משלמים פרים שפתותינו בקריאת הפרשה של כי תשא". כלומר, כפי שאנו אומרים את פסוקי הקרבנות חלף הקרבנתם, כמאמר הנביא (הושע יד/ג) "ונשלמה פרים שפתינו", כך קוראים בתורה את פרשת שקלים, חלף זכות קיום המצווה עצמה. המשנה ברורה מוסיף עוד (בהקדמה לסי' תרפ"ה ס"ק א'), כי "פרשת שקלים - לזכרון מצות מחצית השקל". כלומר, הקריאה היום אינה אלא לזכרון לאותה מצווה שאיננו יכולים לקיימה.

יש שרוצים לומר, כי השלכה הלכתית מעניינת עולה מבין שני הטעמים - אם קטן יכול לעלות לתורה לפרשת שקלים (כידוע, קטן יכול לעלות לתורה ל"מפטיר"). אם הקריאה נועדה להכרזה - מה לנו מי מכריז, עיקר הוכרזה המצווה. ברם, אם הקריאה היא זכר לנתינת השקלים במקדש, היאך יקיים את הזכרון קטן שאינו מחוייב במצווה כלל... (הגהות הררי קודש לספר מקראי קודש, פורים סי' א'). ראוי לציין, כי להלכה נוהגים שאין קטן עולה לפרשת שקלים (ראה משנה ברורה סי' רפ"ב ס"ק כ"ג בשם רע"א, וע"ע בשו"ת בניין שלמה שם, שהאריך לפלפל בזה).

דינה של קהילה ששכחה לקרוא פרשת שקלים: שאלות מסוג זה התעוררו בעיקר בקהילות נידחות, בהן עלולים בני קהילה הזעירה לשגות ולדלג' על קריאת פרשת שקלים. היכולים הם להשלים את הקריאה בשבתות הבאות?

נחלקו הפוסקים בדבר. יש הסוברים (בנין שלמה סי' נ"ד, מהר"ם שיק סי' של"ה), כי בכל שבתות חודש אדר אפשר להשלים את קריאת התורה של פרשת שקלים, לפי שמועד התרומה הוא עד א' בניסן. אולם, פוסקים אחרים חולקים וסוברים (שערי אפרים שער ח' סי' צ"ה, הגהות רע"א לשו"ע סי' תרפ"ה), כי אי אפשר להשלים קריאה זו, וכך פוסק המשנה ברורה (שם ס"ק ב).

הבחור נענע בראשו ויבן, כי הגוף והנשמה ירדו כרוכים ממעל. הגוף מושך מטה והנשמה מושכת מעלה. כל עוד הם דרים בכפיפה אחת, קיים ביניהם מאבק תמידי על המלוכה, מי ישפיע, מי יתן את טעמו, מי יהיה העיקר ומי יהיה הטפל. אם לא לומדים תורה, היא אשר יהא, לעולם לא תהפוך הנשמה לעיקר והגוף לטפל.

בחג הפסח יצאו אבותינו ממצ"ט שערי טומאה בהם היו שקועים, והחלו לטפס במעלה ההר הרוחני, עד הגיעם למרגלות הר סיני, בו נכנעו תחת מלכות הבורא וקיבלו עליהם את התורה הקדושה, אשר היא התבלין לתאוות הגוף.

מעבדות לחרות.

קובעים עיתים לתורה, ויוצאים מעבדות הגוף לחרות הנפש.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-577-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

עילוי נשמת

מרת **חווה לאה פריימן** ע"ה

ב"ר דב ז"ל

נלב"ע ח' בניסן תשס"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

עילוי נשמת

הר"ר **יצחק ישראל קנופף** ז"ל

בהר"ח ר' יונה צבי הלוי ז"ל

נלב"ע י"א בניסן תש"ס

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **שרגא פייבל** ז"ל

ב"ר יצחק אייזיק ז"ל נלב"ע ח' בניסן תשס"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הרב ר' **שמואל אליעזרי** זצ"ל

ב"ר אליעזר ז"ל נלב"ע ג' באדר תשנ"א

והרבנית מרת **בתי'ה אליעזרי** ע"ה

ב"ר ישראל זאב הלוי איש הורוויץ זצ"ל

נלב"ע ז' בניסן תשמ"ח **תנצב"ה**

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **לולה לאה פינקלשטיין** ע"ה

בת ניטל וישעיהו אברהם ז"ל

נלב"ע י' ניסן תשע"ח

תנצב"ה

חודש ראשון התנסות חינם
קבע עתים ללימוד עכשיו! *3029

מצטרפים לאלפי הזומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע עיתים לתורה. לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

